

محیط اطراف و تاثیرپذیری و اثرباری بر عملکردهای درونی و برونوی است. این نگرش منشکل از رودها و به عنوان آن ایجاد خروجی‌های سازمانی است که در ادبیات نوین مدیریت، اساس نگرش سیستمی را تشکیل می‌دهد. با توجه به اینکه فرایند سازمانی برای داشتن عملکردی مطلوب نیاز به تامین منابع مختلف ورودی دارد. سه عامل اساسی یادشده در نظام مدیریت سنتی، مشخصه خاصی را برای مطلوب کردن فرایندهای درون سازمانی به نمایش نمی‌گذارد گرچه وجود آنها برای پیشبرد اهداف سازمانی امری بدینه است.

نگرش نوین سیستمی، بینگر عامل دیگری است که فراتر از سه عامل گذشته بوده و از اهمیت استراتژیک خاصی برخوردار است. «اطلاعات» به عنوان چهارمین منبع، در این دیدگاه قدرت خود را به معنای عاملی حیاتی در ارگذاری بر فعالیتهای مدیریتی به اثبات رسانده است.

در حال حاضر، در سراسر دنیا ساختار تجارت، متاثر از کاربری اطلاعات به شدت تغییر یافته است. در تامین صنایع از بانکداری تا ساخت و تولید، قدرت عظیم اطلاعات مدیران را مسلم به ایجاد تغییرات زیادی در بخش‌های مختلفی از فعالیتهای خود کرده است به نحوی که مدیران پیش رو همواره در تلاش برای یافتن زمینه‌هایی نو از کاربری اطلاعات هستند. ورود به صحنه رقابت جهانی، نیازمند دارایی‌دن سیستمهای بهینه اطلاعاتی - ارتباطی بین‌المللی است که به سازمان کمک می‌کند بتواند امکان ترکیب منابع مختلف را فراهم آورد و تغییرات استراتژیک عمددهای را در درون خود به وجود آورد. تتجیه آن است که سازمانها در سطحی بالا کارآمد گشته و سهم زیادی در اثربخشی و مطلوب کردن فعالیتهای برون سازمانی را دارا می‌شوند. این بدان معناست که می‌توانند در ارتباط با محیط، بازخوردی منطقی ایجاد کنند چرا که مدیران یکپارچه‌سازی اطلاعات سازمانی را حیطه جدید عملکرد خود فرض می‌کنند. افق چنین دیدگاهی ایجاد مدیریت فراسازمانی و انتقال جوامع به سمت فرآصنعتی شدن است.

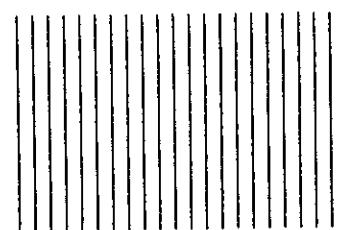
پویا شدن اقتصاد جهانی، مفاهیم سنتی سابق یعنی زمان، رقابت و حدود جغرافیایی را دستخوش تغییر کرده است. نگرش جدیدی که در پیش روست می‌رساند که خواسته‌های اقتصاد پویا، مستلزم ایجاد ساختارهای جدید اجتماعی،

در دنیای کنونی، نظام مدیریت سنتی دچار تحولات عمیقی شده است. جریان عظیم اطلاعات، فرایند تصمیم‌گیری را نیازمند آشنازی کامل مدیران با سیستمهای اطلاعاتی و استفاده صحیح و بهینه از آنها ساخته است. چالش اطلاعات و تقابل مدیران سطح عالی سازمان با آن، مستلزم تغییرات بینایی سازمانی و تطبیق ساختارهای سنتی مدیریتی با تعاملات محیطی است. لذا یکپارچه‌سازی فعالیتهای درون سازمانی مبتنی بر استراتژی‌های ارزیش تعیین شده و برای نیل به اهداف معین، نیاز به آموزش کارکنان و ایجاد تغییر برای استفاده از تکنولوژی‌های جدید توسط آنان را غیرقابل انکار ساخته است.

فراتر از مفهوم اطلاعات، تکنولوژی اطلاعات به عنوان اصلی ترین عامل تغییر، بازنگری فعالیتهای منابع انسانی برای نیل به اهداف فراسازمانی را ضروری ساخته است. این در حالی است که منابع انسانی در زمرة مهمترین دارائی‌های سازمان محسوب می‌شوند. لذا بازنگری این قبیل فعالیتها، رهیافتی نوین بوده و تمرکز مدیران عالی و مشارکت خود کارکنان را طلب می‌کند.

نوشتار حاضر در بخش اول اجمالاً به بررسی نقش اطلاعات و کارکردهای آن در سازمانهای امروزی می‌پردازد. در بخش دوم با به کارگیری مفهوم مهندسی مجدد، راهبردهای موجود برای تغییر شیوه مدیریت منابع انسانی را مطرح می‌کند. به نظر می‌رسد با یکپارچه‌سازی فعالیتهای منابع انسانی از طریق تکنولوژی اطلاعات، مدیریت عالی سازمان بتواند با استفاده از تصمیم‌گیری‌های بهنگام و دسترسی جامع به بازخوردهای موجود، راهیابی مطلوبتری برای برنامه‌ریزی‌های استراتژیک سازمانی داشته باشد.

نظام مدیریت سنتی، سه منبع اساسی را برای داشتن عملکردی مطلوب در سازمان لازم می‌داند. منابع فیزیکی، سرمایه و منابع انسانی میراث باقی مانده از نگرش مدیریتی سنتی است. با رشد تکنولوژی از یکسو و خارج شدن فرایندهای سازمانی از حالت ایستا از سوی دیگر، سازمانها نیازمند بازنگری مجدد در عملکرد خود هستند تا با ایجاد زمینه‌های مساعد بتوانند به رشد و پویایی لازم برای تطبیق با تغییرات تکنولوژیکی و محیطی نائل آیند. فرایند سازمانی به معنای ارتباط مستقیم سازمان با

تکنولوژی اطلاعات

و

مهندسی مجدد منابع انسانی

از: فرشید محمدثزاد

اطلاعاتی پیشرفته فراهم می‌آیند می‌توان سیاستهای استراتژیک سازمان را پیش‌بینی کرد.

مهندسی مجدد

دهه ۹۰ شاهد بروز مفهوم نوین در ادبیات مدیریت به نام «مهندسی مجدد» بود که عرصه‌ای نوظهور و بسیارهای را برای تحول سازمانی به وجود آورد. نظریه مهندسی مجدد، جنجال برانگیزترین نظریه مدیریتی بوده است که دیدگاه تقسیم کار «آدام اسمیت» را از بین می‌برد. طراح این نظریه پروفسور «مایکل همر» است که با اشتار مقاله انسوسیون کارساز نیست، فعالیتهای زائد را حذف کنید. در مجله HARVARD BUSINESS REVIEW در سال ۱۹۹۱ مفاهیم بنیادین دگراندیشی سازمانی را به جهان مدیریت عرضه داشت. کتاب وی با عنوان «مهندسی مجدد، منشور انقلاب سازمانی» که به کمک «جیمز شامپی» نوشته شده و در سال ۱۹۹۳ منتشر گردید، در ردیف پر فروش‌ترین کتاب مدیریت دهه حاضر قرار گرفت. مولفان کتاب معتقدند که سازمانهای نوین آینده مانند شرکتهای بزرگ امروزی نیستند و رویکرد کاملاً متفاوتی را در روش‌های خرید، فروش، ساخت و تحویل کالا و خدمات اشان ارائه خواهند کرد. به همین خاطر شرکتهای امروزی باید در دوران کسب و کار فrac{اصنعتی}{اصنعتی}، به خلق مجدد فرایندهای یکپارچه خود بپردازند. عدم پذیرش اصول ساختاری مهندسی مجدد توسط شرکتهای تنومند امروزی، می‌تواند موجبات پیروزی رقای آنها را که از این اصول پیروی می‌کنند، فراهم آورد.

در یک نگاه پروفسور همر مهندسی مجدد را به صورت «بازاریابی‌شی مجدد و ریشه‌ای فرایندهای تجاری برای نیل به بهبود در معیارهای سازمانی از قبیل هزینه، کیفیت و خدمات» تعریف می‌کند. رهیافتی که تنها راه‌چاره برای نجات شرکتها از بحران و نابودی در فضای رقابت‌آمیز آینده است.

مهندسي مجدد برگرفته از مفاهیم بهسازی وضع موجود سازمان نیست و شامل روش‌هایی برای ایجاد انگیزه یا استفاده از تکنیکی نو برای بهبود کیفیت کالا و خدمات شرکت که منجر به کاهش هزینه‌ها گردد نمی‌شود، گرچه درنهایت چنین نگرهایی را در ذهن می‌پروراند، بلکه مهندسی مجدد «آغازی نو» مبتنی بر نیازهای امروز بازار و تکنولوژیهای نوین است. محیط

سیکهای جدید مدیریتی و رهیافت‌های نوین در خلاقیتهای سازمانی است. اینها همگی ناشی از سیل عظیم تولید و گردش اطلاعات در عصر حاضر است که سازمانها را مجبور به نگرش مجدد در عملکرد و فعالیتهای خود می‌کند. سطحی که اطلاعات در سازمان مورد استفاده قرار می‌گیرد سهم آن را از فعالیت بازار نمایان می‌کند. بنابراین بسیار مهم است که مدیران بتوانند با گسترش مرزهای سازمانی اطلاعات را مفید و کارا مورداً استفاده قرار دهند.

محاجنان که مفهوم تجارت گسترش می‌باید جبطه عملکرد شرکتها و درک ارتباط آنان با تعاملات محیطی، هوشمندی مصرف‌کنندگان و نهايآرائه کالا و خدمات با كييفيت تر به آنان نيز در حال گسترش است. محصولات بستگی شديد به تکنولوژي بالا و فعالیتهای جهانی شرکتها پيدا می‌کنند. مدیران پيشرو دريافته‌اند که باید از حدود و مرزهای جغرافیایی و فرهنگی فراتر روند و به سطحی مقبول از ارتباطات و همکاریهای جهانی برسند. تعامل با بازارهای جهانی نياز به دارا بودن پایه‌های ساختاري اطلاعات و نگرش جامع كييفيت به فرایندهای سازمانی را بيش از پيش تشديد می‌کند. از طرف دیگر گستره پيشروی سازمانها از تمرکزگرایی به عدم تمرکزگرایی، ارائه فعالیتهای آنان را در هر مكانی مقدور گردد است. سرمایه‌گذاری درمناطق مختلف و به تبع آن انتقال تکنولوژی با سرعت بالا، موجب جابجايی اطلاعات سازمانی و خروج کارکنان از حيجه مرزهای درون سازمانی شده است. نمونه بازد در اين مقوله شرکتهای زاپنی هستند که مرزهای کالاهای خود را در آمریکای شمالی جستجو می‌کنند. تعامل اين قبيل شرکتها برای کارکردهای برخون سازمانی و وجود مرزهای عملیاتی پايان آنها، اجازه می‌دهد با ترکيب تخصصهای گوناگون از نقاط متفاوت دنيا، پتوانند کالاهای خود را در هر نقطه‌ای از جهان ارائه کنند. اين قبيل تناسابات، ايجاد زمينه‌های لازم برای دستيابي به بازارهای فرامنطقه‌ای است. اينجاست که نقش اطلاعات و مدیریت بهينه آن برای بهبود گردن فعالیتها در چنین حجم عظيمی از عمليات بهوضوح آشکار می‌شود. منافع حاصل از مدیریت اطلاعات کاهش هزینه‌هاست که توسط تقليل مراحل فرایندی مرتبط با فعالیتهای سلسه مراتبي صورت می‌گيرد. بازگشت سرمایه نيز سريعتر است چراکه منابع سازمانی بسیار انعطاف‌پذير

تکنولوژي اطلاعات به عنوان اصلی توپن عامل تغيير بازنگري فعالیتهای منابع انسانی برای نيل به اهداف فراسازمانی را ضروري ساخته است.

با وجود اطلاعات کافي که توسط تکنولوژيهای اطلاعاتی پیشرفته فراهم مي‌آيند می‌توان سیاستهای استراتژیک سازمان را توپن کرد.

مدیران پيشرو دريافته‌اند که باید از حدود و مرزهای جغرافیایی و فرهنگی فراتر رون و به سطحی مقبول از ارتباطات و همکاریهای جهانی برسند.

عمل می‌کنند و می‌توانند به تعديلات بازار را استرن عکس العمل نشان دهند.

رشد تکنولوژي الکترونیک، مخابرات و کامپیوتر در سالهای اخیر، ادغام و ایجاد شبکه‌های عظیم کامپیوتري، مفاهیم نیل سازمانها و شرکتها برای ورود به صحنه تجارت جهانی را بهتر نمایان می‌کند. از اين رو رویکرد «تکنولوژي اطلاعات» به جای خود اطلاعات مدنظر قرار می‌گيرد. ايجاد پايكاههای اطلاعاتی برگرفته از مفهوم تکنولوژي اطلاعات، فرایندهای پچچیده درون سازمانی را تسهيل كرده و با اتصال سازمانها به يكديگر، شبکه‌های سازمانی را بنانده است. ديدگاههای ميانمدت مدیران به ديدگاههای بلندمدت بدل شده است و مدیران برای اتخاذ تصميمات بهنگام، به سرعت به داده‌های موردنظر دست می‌بايند. با وجود اطلاعات کافي و بهينه که توسط تکنولوژيهای

کاری و نظایر آن بودند. ظهور تکنولوژی اطلاعات تاثیرات بهسزای را در انتقال رهیافت‌های سنتی منابع انسانی به مقاومتی جدید، داشته است. این امر با وجود کامپیوترهای شخصی و ایستگاههای کاری متصل به پایگاههای اطلاعاتی مرکزی میسر شده است. مدیران منابع انسانی با استفاده از سیستمهای خبره‌گزینشگر کارمند، سریعتر به انتخاب کارمندان با صلاحیت اقدام می‌کنند و از طریق ایجاد تابلوهای انتخاب کارمند در شبکه‌های جهانی کامپیوتری این امر را تسريع می‌کنند. آموزش، با تکنولوژی سیستمهای پشتیبان ویدیویی و بروی کامپیوترهای شخصی کارکنان و به صورت بهنگام صورت می‌گیرد. چنین شرایطی مستلزم آن است که اطلاعات جامعی درباره منابع انسانی سازمان از طریق سیستمهای اطلاعات منابع انسانی در اختیار مدیریت عالی قرار گیرد. سازمانی به این سبک، خود مشکل از اتصالات مختلف و در مجموع شبکه‌ای گسترده از گردش اطلاعات را ایجاد می‌کند. پردازش و ذخیره‌سازی اطلاعات در ایستگاههای معین اطلاعاتی مجموعه‌ای از داده‌های مناسب را برای تضمیم‌گران نهایی فراهم می‌آورد. چنین بدگاهی سطوح میانی سازمانی را از بین می‌برد و جریان عظیمی از اطلاعات را در شبکه سازمانی ایجاد می‌کند.

ادغام مقاومتی قدرتمند مهندسی مجدد و تکنولوژی اطلاعات در شرایط توصیف شده سه مرحله را برای مدیریت منابع انسانی تبيين می‌کند. با قرارگرفتن اطلاعات کارکنان به صورت داده‌های کامپیوتری و در سیستمهای خبره استاد، مدارک و کاغذها در کلیه فرایندهای مدیریتی حذف می‌شود. گسترش سیستمهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری منجر به افزایش کارایی کارکنان از طریق اجرای بهتر عملیات کاری توسط آنها می‌شود و در مرحله آخر فرایندهای استراتژیک منابع انسانی از قبیل کارمندیابی، آموزش، انگیزش طرح‌بزرگی مجدد می‌شوند. کاربردهای اصلی ابزار مهندسی مجدد در مجموعه فعالیتهای کارکنان شامل اتوماسیون، یکپارچه‌سازی، بهینه‌سازی تعداد کارکنان و عدم تمرکزگرایی سازمانی است. تغییراتی به این سبک نشانه‌ای جدید برای افراد تعريف می‌کند و با ایجاد تطبیق با تغییرات فراهم آمده موجب بهبود و افزایش کارایی کارکنان می‌شود. اتوماسیون: همان طور که گذشت، بیش از ۶۰

فراینده از شبکه‌های یکپارچه کامپیوتراهای شخصی به دست آورده است که این امکان را فراهم می‌آورند تا تمام فرایندهای مدیریت منابع انسانی از کاغذ به سمت الکترونیکی شدن پیش رود و ارائه خدمات خودکار گردد. همچنان که کامپیوتراهای شخصی خود مهمند ارتباط آنها در انتقال داده‌ها به یکدیگر نیز بسیار مهم است. این ساختار با بهبود تعاملات سازمانی ارتباطات میان تصمیم‌گیرنگان نهایی و کارکنان را بهبود می‌بخشد. تکنولوژی اطلاعات و به تبع آن تکنولوژی سیستمهای اطلاعاتی پیشرفتی با کوچک کردن، ارزان کردن و کاربری ساده برنامه‌های کامپیوتری باعث شده دسترسی به اطلاعات از هر جا و توسط هر شخص به راحتی صورت گیرد. شبیه‌سازی فرایند فوق، مفهومی نوین و تغییری بنیادین در سازمان را به وجود می‌آورد که در ذیل به آن پرداخته می‌شود.

بسیار پیچیده کنونی ایجاب می‌کند که شرکتها، با جداشدن از مرزهای اداری و بخش‌های سازمانی گذشته، نظر خود را تنها به فرایند کار منظوف دارند. فعالیتی که درنهایت از دیدگاه مشتری دارای ارزش است. باید روش‌های تدریجی و پیوسته بهسازی، دستخوش تغییرات بنیادین شوند. شرکتها باید بدانند به چه علت کارهای سازمانی خود را انجام می‌دهند. بسیاری از وظایفی که کارکنان بر عهده دارند لزوماً به کیفیت بالای تولید، بهای کمتر و کاهش هزینه‌ها منجر نمی‌شود. درک این مقاومت نیاز به دگرگونی عمیق در محتواهای سازمان دارد و این هدف مهندسی مجدد است.

سه عامل حیاتی در مجموعه فعالیتهای مهندسی مجدد تکنولوژی اطلاعات، فرایند و منابع انسانی هستند که نقش بهسازی ای این فعالیتها بر عهده دارند. (شکل ۱)

تکنولوژی اطلاعات به عنوان اصلی توین عامل تغییر بازنگری فعالیتهای منابع انسانی برای نیل به اهداف فراسازمانی و ضروری ساخته است.

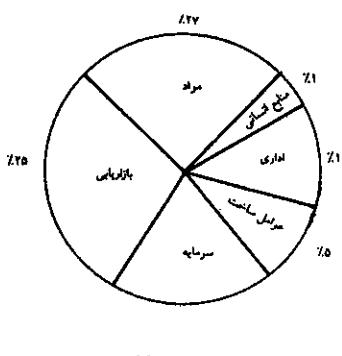
مدیران پیش رو در یافته‌اند که باید از حدود و مرزهای جغرافیایی و فرهنگی فراتر روند و به سطحی مقبول از ارتباطات و همکاریهای جهانی برسند.

پویا شدن اقتصاد جهانی، مقاومت مجدد نیازهای امروز بازار و تکنولوژیهای نوین یعنی زمان، رقابت و حدود جغرافیایی را دستخوش تغییر کرده است.

مهندسی مجدد منابع انسانی
تغییرات ساختاری ناشر از تکنولوژی اطلاعات در حالی شکل می‌گیرد که منابع انسانی به عنوان ارزشمندترین دارایی در مجموعه سازمان به شمار می‌رود. مدیران عالی سازمان به این نکته عنایت کافی مبذول می‌دارند که نیل به اهداف سازمانی در راستای عملکرد مطلوب کارکنان امکان‌پذیر است. لذا مدیریت بهینه منابع انسانی از مهمترین وظایف مدیران است. مدیران منابع انسانی در رویکرد سنتی درگیر اموری می‌جون کارمندیابی، آموزش، تعیین گروههای

مهندسی مجدد و تکنولوژی اطلاعات
مهندسي مجدد توأم‌ندي خود را با استفاده

بهسازی مجدد فعالیتهای منابع انسانی در قالب مفاهیم مهندسی خود، تغییری اساسی را در ساختار سازمانی ایجاد می‌کند. چنین رهیافت نوینی لزوم استفاده از تکنولوژیهای پیشرفته اطلاعاتی را در شبکه سازمانی اجتناب ناپذیر ساخته است. مدیریت عالی سازمان باید بتواند با به کارگیری ابزارهای یادشده، خود را با محیط رقابت آمیز پیامون تطبیق دهد و افکاهی جدیدی را برای گسترش فعالیتهای فراسازمانی خود ترسیم و تنها در این حالت است که می‌تواند بقای سازمان را تضمین کند. □

منابع:

1 - N.CAROLINE DANIELS, "INFORMATION TECHNOLOGY, THE MANAGEMENT CHALLENGE", ADDISON - WOOLEY PUBLISHING COMPANY, (1994).

2 - DR. SPENCER LYLE.M, "REENGINEERING HUMAN RESOURCES", JOHN WILEY & SONS INC, (1995).

3 - P BEST DAVID, "THE FOURTH RESOURCES: INFORMATION AND ITS MANAGEMENT", ASLIB - GROWER, (1995).

4 - HEAP NICH, THOMAS RAY, MASON ROBIN, "INFORMATION TECHNOLOGY AND SOCIETY", SAGE PUBLICATION LTD, (1995).

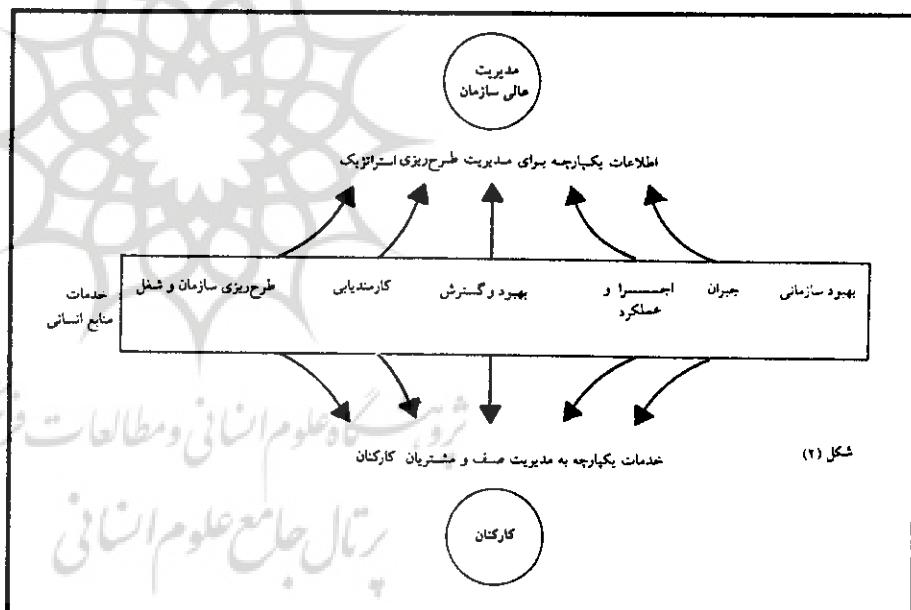
5 - مایکل همر، مهندسی مجدد، منتشر انقلاب سازمانی، ترجمه دکتر عبدالرضا رضایی نژاد، انتشارات موسسه خدمات فرهنگی رسا، تهران سال ۱۳۷۵.

• فرشید محمد نژاد: دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت صنعتی دانشگاه امام صادق (ع)

خود به ابزاری قدرتمند برای تولید و استفاده اطلاعات مبدل خواهد شد. بدینسان استراتژیهای تدوین اطلاعات توسعه خود کارکنان و در تمامی طول سازمان به اجرا گذاشته می‌شود.

بهینه‌سازی تعداد و کارکنان: عمیق‌ترین تاثیر مهندسی مجدد در فعالیتهای منابع انسانی بهینه‌سازی تعداد کارکنان است. ۸۰ درصد از شرکتها و سازمانهای بزرگ امریکایی اقدام به کاهش بخش یا تعامل کارکنان خود کردند. **EXPRESS IBM** و **MANPOWER,AMERICAN EXPRESS** برای حل مشکلات و نیل به اهداف سازمانی مورداستفاده قرار می‌گیرد. بدینسان مدیریت عالی با دسترسی به ترازنامه جامع منابع انسانی و صورتحساب‌های سودوزیان اقدام به طرح‌ریزی استراتژیک می‌کند. شکل (۲) شما کلی این روند را نشان می‌دهد.

درصد خدمات از طریق کامپیوترها و سیستمهای اطلاعاتی متصل به پایگاههای اطلاعاتی ارائه خواهد شد. اطلاعات فراوانی که در تعاملات فعالیتهای روزانه ایجاد می‌شود توسط نرم افزارهای هوشمند تجزیه و تحلیل شده و نتایج لحظه به لحظه عملکرد منابع انسانی به مدیریت عالی سازمان منتقل می‌شود. **یکپارچه سازی:** تمامی فعالیتهای منابع انسانی از طریق سیستمهای اطلاعاتی مدیریت منابع انسانی یکپارچه شده و مستقیماً توسط کاربران نهایی به منظور دسترسی به خدمات چندمنظوره برای حل مشکلات و نیل به اهداف سازمانی مورداستفاده قرار می‌گیرد. بدینسان مدیریت عالی با دسترسی به ترازنامه جامع منابع انسانی و صورتحساب‌های سودوزیان اقدام به طرح‌ریزی استراتژیک می‌کند. شکل (۲) شما کلی این روند را نشان می‌دهد.

مهندسی مجدد منابع انسانی به معنای قطع رئوس کلی فعالیتهای منابع انسانی نیست. از دیدگاه استراتژیک، چنین فعالیتهایی آنقدر نیستند که تفاوت عمدۀ را ایجاد کنند. هزینه منابع انسانی به سختی ۰/۹ تا یک درصد از کل هزینه‌های شرکت را تشکیل می‌دهد. تکنولوژیهای اطلاعاتی برای پی‌ریزی مجدد و بهبود عملکرد منابع انسانی تنها زمانی مفید واقع می‌شوند که تغییری جدی در ساختار هزینه شرکت و درهمه زمینه‌ها صورت گیرد. (شکل ۳) «برگرفته از کتاب مهندسی مجدد منابع انسانی نوشته دکتر اسپنسر است». □

عدم تمرکزگرایی: در نظام گذشته متخصصان منابع انسانی اطلاعات را برای مدیران صفت تدارک می‌دیدند و کارکنان نیز از طریق ایستگاههای کاری خود اطلاعات را مستقیماً دریافت می‌کردند. اکنون سیاستهای همچون «وظیفه‌داری متخصصان منابع انسانی برای ارائه اطلاعات به مدیران صفت» و «گسترش شغل به عنوان وظیفه کارکنان» ازین رفتۀ و به سرعت مسی رود تا با به کارگیری سیستمهای خبره کامپیوتری و با نام «مشاوران منابع انسانی» جایگزین شود. مدیران صفت و کارکنان با استفاده از سیستمهای خبره در کامپیوترهای شخصی